

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.	Bryne	Fylke:	Nordland
Tilleggsspørsmålnr.		Herad:	Bindal
Emne:	Bryne	Bygdelag:	Vassbygda
Oppskr. av:	I. Wærstad	Gard:	Telebu
(adresse):	Lande	G.nr.	Br.nr.

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. **Samtale med eldre.**
- B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Hein er det vanlige ordet ,her i bygda og også i nabobygda Velfjord ,Brønnøy og Sømna.

Man sier ei hein -heina -heini -heinin .

Det heter å heine. Ellers sier de ofte : E ska hein.

Jeg spurte en mann fra Meløy om dette . Han sa at hos Dem sa de bryna ljàen ,men heina kniven .

2) Naturstein er mest brukt . Brynestein fins ikke i bygda ,men må fås andre steder fra . Hvor brynesteinen kom fra har jeg ikke fått oppspurt , men jeg har hørt nogen nevne at det var vanlig å kjøpe i Lofoten ,hvor de som hadde bryner å selge tok med sig hjemnefra .

3) De t er vanlig å slipe redskapene først .

4). Denslags kvesning er helt ukjent ,og ingen kan huske at de har hørt snakk om det.

5 . Ukjent.

6) Vanligvis så lenge som de klarer å holde ljàen kvass med bryne , eller økta ut .

7) Nu brukes bare stenbryner ,men eldre folk husker hjemmelaget bryner.

Johan Andreassen , skomaker og gårdbruker f.

14/9 1864 fortalte at de laget bryne av tre.

De hulet ut trebrynet og fylte åpningen med

2

koe og slipesteinsåur . For at ikke fyllet skulle falle ut boret en hul i fra spissen og satte en stikke inn i brynet slik som vist på skisse nr .1. Han mente at de brukte gran til treheina . De kalte en slik hein for ljåhein eller sandhein . Johan Justsen f. 21/2 1874 fortalte at det var vanlig at hans far arbeidde slike bryner . Han brukte or til ved . Først hulet de ut brynet , laget nogen hakk på innsiden og så støpte de i med koe og sundmalt slipestein . De kokte koa (gorrkoe kalles det her ,Drakoe på østlandet) og stenmelet til det blev en passende tykk grøt . Så la de formen på en fjel og fylte den , så la de en fjel oppå og la en sten eller noget annet tungt oppaa. Dette brynet blev da brukt både med tresiden og sandsiden.

8. Vanligvis tar folk ljåen or orvet når de sliper .

Aa feste ljåen med ring er så gammelt her at far til ovennevnte Johan Andreassen brukt ljåring .

Man holder eggen mot sig når en sliper .

9) Når en bryner holder man orvet mot venstre skulder og snur ljåen fra sig og holder venstre arm over ljåbakken . Her brukes bare langorv.

10) Nu er det ingen som bruker kopp å bære brynet i. Bare gamle folk husker at en slik var i bruk . Det var heinsliri . Den var laget av lær og de hadde vann i den . Den blev båret i beltet på venstre siden litt bakover .

11) Nei .

12) I beltet litt bakpå venstre siden .

13) Fukter med vann .

14) Det vanlige er "heinsvorta". Også uttrykket " heinkvælja " er brukt .

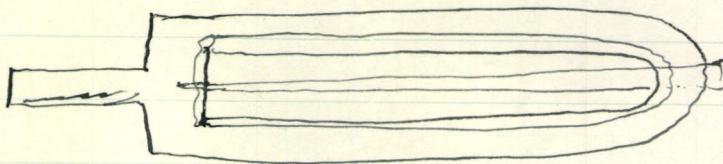
15) Nei .

16) Nei

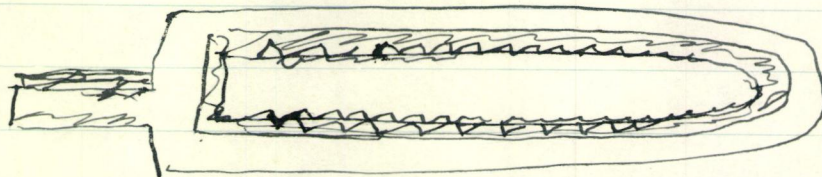
17. Var heina hard skulle den bli løsere ved å
ligge i jorda.

19) Tvi .

20) Det har ikke lyktes å oppspore nogenslags ramser .

Sandhevi nr. 1.

NORSK ETNOLOGISK GRAVNING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

308